

Scenariusz: Zabierz głowę na zakupy

Cel zajęć: uświadomienie uczniom, że nasze codzienne zakupy mają wpływ na środowisko i są pierwszym krokiem w ograniczaniu ilości odpadów komunalnych. Nauczenie pozytywnych nawyków związanych z zakupami.

Cele operacyjne:

- uczeń potrafi ocenić, które opakowania są najbardziej przyjazne środowisku,
- wymienia preferencje konsumentów, które byłyby przyjazne dla środowiska naturalnego,
- unika zbędnych opakowań i wybiera opakowania ekologiczne,
- ocenia wpływ handlu na stan środowiska przyrodniczego,
- potrafi argumentować swoje stanowisko dotyczące etyki w dokonywaniu zakupów,
- tworzy kodeks dobrych zakupów,
- potrafi wyjaśnić zalety wielorazowych toreb na zakupy,
- rozumie wady konsumpcyjnego stylu życia,
- ma świadomość swojego osobistego wpływu na stan środowiska.

Czas trwania: 2 godz. lekcyjne.

Miejsce zajęć: sala lekcyjna.

Materiały: papier makulaturowy do notatek, pisaki, różnorodne produkty (ewentualnie same opakowania) spożywcze i przemysłowe, w różnorodnych opakowaniach, wielkościach, oznaczone symbolami (warto przygotować po kilka rodzajów jednego produktu, np. kilka różnych i odmiennie opakowanych mydeł, kawy, ciastek, soków), dowolna mapa świata formatu co najmniej A4.

Przebieg zajęć:

Podziel uczniów na 4-5 osobowe grupy, a następnie poproś, by przygotowali listę codziennych zakupów spożywczych, gospodarczych, przemysłowych. Listy powinny zawierać 10 artykułów spożywczych i 10 przemysłowych. Przy poszczególnych produktach powinna znaleźć się informacja, z jaką częstotliwością produkt jest kupowany (np. codziennie, raz w tygodniu, co 2-3 tygodnie, raz w miesiącu, raz do roku) oraz w jakim najczęściej jest opakowaniu. Listę można sporządzić w formie tabeli. Grupy prezentują swoje listy zakupów, omawiając jednocześnie wymieniane produkty (jak są opakowane, jak często rodzina kupuje wybrany produkt). Zbierz listy zakupów – będziemy ich używać w dalszej części zajęć.

Następnie rozdaj grupom wcześniej przygotowane zestawy różnorodnych produktów (bądź samych opakowań). Każdy zestaw powinien składać się z pięciu do ośmiu produktów zarówno w opakowaniach przyjaznych środowisku (albo bez opakowania, np. jabłko czy ołówek), jak i w opakowaniach nieekologicznych (np. napój w puszcze lub jednorazowe pojemniczki dżemu).

Wśród produktów powinny być artykuły pierwszej potrzeby jak i takie, bez których moglibyśmy się obyć. Każda grupa powinna dostać inne produkty.

W grupach uczniowie zastanawiają się:

- które rzeczy są zapakowane ekologicznie, które nie (należy zwrócić też uwagę na wielkość opakowań czy nie są za małe (np. jednorazowe dzemy) albo, czy nie są zbyt wielkie – wówczas produkt może się zmarnować zanim zdążymy go zjeść. Z czego opakowania są wykonane? – czy są bezpieczne dla żywności, czy łatwo się rozłożą, czy są wygodne, czy spełniają swoje funkcje ochronne? Czy nie dałoby się kupić tego samego produktu w innym opakowaniu?
- które z tych rzeczy można nazwać zdrowymi?
- które są niezbędne (zaspokajają podstawowe potrzeby), które są potrzebne (ale da się bez nich przeżyć), a które są zbyteczną zachcianką?

Poproś uczniów, aby zaprezentowali swoje przedmioty na forum klasy.

Następnie poproś uczniów, aby sprawdzili na opakowaniu skąd pochodzą produkty (skąd do nas dotarły). Rozdaj każdej grupie mapę świata i zwróć się do uczniów, by zaznaczyli miejsca pochodzenia produktów (możecie to także zrobić na jednej wspólnej mapie powieszanej na tablicy lub krążącej od grupy do grupy). Poproś, aby uczniowie zastanowili się czy to dobrze, że kupujemy mydło z Francji, zielony groszek z Węgier, a jabłka z Holandii? Czy analogiczne produkty powstają w Polsce? Jakie są konsekwencje, skutki długiego transportu (koszty, zanieczyszczanie środowiska, konserwowanie chemiczne)?

Wspólnie zastanawiamy się, o czym jeszcze powinniśmy pamiętać robiąc zakupy – z czego produkt jest wykonany, czy firma niszczy środowisko, czy testuje swoje produkty na zwierzętach, czy wykorzystuje dzieci do pracy, w jakich warunkach przebywają pracownicy. W zależności od grupy wiekowej możesz pominąć lub rozwinąć pewne zagadnienia związane z etyką firm.

Jeśli wcześniej realizowałeś z uczniami zajęcia o ekoznakach, to możesz dołączyć pytanie o oznakowanie poszczególnych produktów jako dodatkowy element omawiania produktów. Jeśli nie zajmowaliście się wcześniej znakowaniem towarów, na pewno pojawią się pytania dotyczące tajemniczych znaków (zarówno znaków towarowych jak i znaków ekologicznych) pojawiających się na produktach. Warto wówczas mieć przygotowane informacje nt. znaków (czego dotyczą, kto je przyznaje, na jakich produktach można je znaleźć) – informacje na ten temat można znaleźć na stronie kampanii Kupuj Odpowiedzialnie [źródło: <http://ekonsument.pl>] oraz Zielony Znak [źródło: <http://zielonyznak.pl>]. Innym rozwiązaniem jest przygotowanie przez uczniów katalogu symboli, które można znaleźć na produktach i zaprezentowanie go na kolejnym spotkaniu. **Scenariusz: Symbole Ekologiczne, Załącznik – Ekoznaki**

Poproś uczniów, by na podstawie rozmów z pierwszej części zajęć spisali „Kodeks dobrych zakupów” (kodeks można tworzyć wspólnie lub w grupach). Uczniowie wypisują wszystkie cechy idealnych zakupów. Zwróć uwagę, by w kodeksie znalazły się wszystkie poruszane wcześniej kwestie. Powinien być sformułowany jasnym językiem i czytelnie zapisany. Kodeks można powiesić w widocznym miejscu, uczęszczanym przez uczniów, np. przy szkolnym sklepiku. Warto także przepisać go na komputerze i powielić, tak aby uczniowie mogli zabrać go do domu i zaprezentować rodzicom.

Kodeks dobrych zakupów

- Kupuj mniej – rezygnuj z rzeczy, których tak naprawdę nie potrzebujesz.
- Na zakupy wybieraj się z listą zakupów.
- Zawsze zabieraj na zakupy własną torbę wielokrotnego użytku. Nie bierz ze sklepów jednorazowych torebek.
- Unikaj produktów nadmiernie i niepotrzebnie opakowanych. Wybieraj opakowania zwrotne, biodegradowalne, a przynajmniej takie, które można wykorzystać jako surowiec wtórny.
- Napoje kupuj w butelkach zwrotnych – unikaj jednorazowych butelek, puszek czy kartoników.
- Wybieraj produkty trwałe, wielorazowe i dobrej jakości, a unikaj jednorazowych (np. długopisy, kubki, tacki, sztuczce) i produktów kiepskiej jakości, które mogą za chwilę się zepsuć.
- Zanim kupisz zastanów się, czy mógłbyś potrzebną Ci rzecz pożyczyć od kogoś lub kupić z kimś „na spółkę” (np. książkę, namiot, kosiarkę). Może daną rzecz da się odkupić od kogoś lub kupić w sklepie z używanymi rzeczami?
- Rezygnuj z zakupów w barach, gdzie korzysta się z naczyń jednorazowych.
- Wybieraj produkty bezpieczne, zdrowe, niealergizujące.
- Wybieraj produkty nadające się do ponownego, wielokrotnego wykorzystania.
- Wybieraj produkty po zużyciu których nie pozostają odpady niebezpieczne.
- Zwracaj uwagę na miejsce i sposób produkcji (kupujemy lokalnie – pamiętaj, że transport obciąża środowisko).
- Dokonuj świadomych zakupów, nie ulegaj bezmyślnie promocjom.
- Zawsze sprawdzaj skład produktu, datę przydatności, warunki gwarancji.
- Wybieraj produkty z certyfikatami ekologicznymi.